

Vážení přátelé,

ve středu 22.4. to bude 30 let od návštěvy dnes již svatého papeže Jana Pavla II. v naší zemi. Následné text jsem vybral z českého tisku před pěti lety. (P. Josef Čunek)

Jaro 1990 bylo nabitě událostmi. Je to období dramatických změn a formování základů nové politické i ekonomické reality. A za těchto složitých okolností přijíždí do Československa muž, na kterého se – podle některých novinářů – čekalo „1000“ let.

Do Čech místo na Maltu

Návštěva papeže v Čechách, vůbec první od příchodu křesťanství do našich zemí, se měla uskutečnit už v roce 1985 při příležitosti 1100. výročí úmrtí svatého Metoděje.

Papeže tehdy na Velehrad pozval kardinál Tomášek, ale cesta se nemohla uskutečnit pro odmítavý postoj československých úřadů.

Václav Havel pozval Jana Pavla II. do Československa v den svého zvolení 29. prosince 1989.

To, že papež přistál na letišti v Ruzyni čtyři měsíce od pozvání, byla bezprecedentní záležitost: papežské cesty se tehdy plánovaly na dva roky dopředu.

Jenže Jan Pavel II. měl smysl pro symboliku a dobře si uvědomoval, jaký význam může mít návštěva střední Evropy, ještě donedávna připoutané k Moskvě, pár týdnů po dramatických změnách roku 1989.

Šlo mu především o to, aby podpořil dynamické změny, k nimž docházelo.

Československo se tehdy chystalo na první svobodné volby a mělo už první zkušenosti s nacionalismem – den před papežovým přiletem se název státu změnil z Československé federativní republiky na Českou a Slovenskou Federativní Republiku...

Deset milionů katolíků

Neméně důležitá byla papežova návštěva Československa (jeho 46. zahraniční cesta a 91. navštívená země) pro zdejší katolíky.

Mimochodem – z tehdejších téměř 16 milionů obyvatel se jich ke katolické církvi na jaře 1990 hlásilo 10,5 milionu...

Jak tehdy napsaly francouzské noviny Le Monde, pro věřící byla papežova návštěva „živým snem“. Samotné katolické církvi ale chyběly kostely, kněží, noviny, prostory...

Mezi kněžími, kteří vyšli z ilegality, a kněžími, kteří s komunistickým režimem kolaborovali v rámci takzvaného mírového sdružení katolických duchovních Pacem In Terris, vládlo napětí.

To vše papež věděl a na to všechno se také během krátké, 34 hodin trvající návštěvy zaměřil.

Stihl toho opravdu hodně: v pražské katedrále se sešel s kněžími, řádovými sestrami a bratry a také nemocnými.

Odsloužil mši v Praze na Letné a na Pražském hradě se během recepce setkal s představiteli církví, s politiky a umělci. Druhý den sloužil mši na Velehradě a v Bratislavě.

Pozor na pokleslou morálku

Ve svých projevech odsoudil komunistickou ideologii jako „nesmyslnou tragickou utopii opírající se o strach, která dlouho paralyzovala život ve východní Evropě“.

Katolické kněze vyzval ke smíření a ostatní obyvatele země varoval před přebíráním „pokleslé morálky Západu“, „materialistických omylů“ a pravidel čistě spotřební společnosti.

Noviny tehdy psaly, že papež svými pražskými projevy „položil základy pro velkou duchovní Evropu“ a dal svou československou cestou najevo úsilí včlenit katolickou církev do demokratizačního proudu jako činný a významný společenský faktor.

S odstupem 25 let můžeme přemýšlet, nakolik se to skutečně podařilo. Papeže sice vítaly početné davy, ale například očekávaný milion lidí na Letnou nepřišel. Podle odhadů jich tam byla polovina, v nejlepším případě 700.000.

Možná za to mohlo špatné počasí. O den později se mše na sluncem prozářeném Velehradě účastnilo více než 300.000 lidí. Mimochodem, na Velehrad a do Bratislavy přijelo papeže pozdravit i na 50.000 Rakušanů.

Pád babylonské věže

Klíčová byla papežova návštěva i v tom, že Jan Pavel II. prolomil staletí trvajícím mlčení katolické církve o Janu Husovi.

„Anulování“ rozhodnutí kostnického koncilu, jak to očekávali někteří novináři, se sice nekonalo, papež ale poukázal na Husův příkladný mravní život a hovořil o nutnosti obnovit náležité Husovo místo mezi obroditeli katolické církve.

A výmluvný byl i jeho vzkaz Slovensku: po příletu do Bratislavy sice poklekl a políbil slovenskou zemi, zároveň ale varoval před nacionalisty, kteří rozdělují Slováky a Čechy – a vyzval je k politickému i duchovnímu sjednocení.

Francouzské noviny Le Figaro po skončení papežovy cesty do Československa napsaly, že „papež je dnes jediný, kdo se dokáže poučit z událostí, nad nimiž západní politikové dumají bez potřebných závěrů. Je jediný, kdo rozpoznal daleko předem náhlý krach systému, který nás překvapil, jediný, kdo v tomto chaosu rozlišuje rysy nového evropského politického a sociálního řádu.“

Německý list Die Welt vše uzavřel tím, že papežova pražská cesta se z mise duchovní stala misí politickou.

„Pád babylonské věže a všech zdí, které rozdělují národy, pád režimů založených na materialismu“ – tyto myšlenky z projevu Jana Pavla II. na Pražském hradě zmínil pro změnu italský deník La Repubblica.